

KNMG-GEDRAGSCODE: HANDIG HOUVAST BIJ MOEILIJKE MOMENTEN

Wat voor arts wil je zijn? Die vraag kan gaan over je favoriete vakgebied. Maar ook bijvoorbeeld over hoe jij bijdraagt aan duurzaamheid, omgaat met collega's en patiënten of hoe jij je gezondheid en veiligheid bewaakt. En daar kan de nieuwe KNMG-Gedragscode je een flink handje bij helpen.

Wegwerpbekers. Wegwerphandschoenen. Wegwerpkatheters. Dat kan anno 2022 echt beter. 'Voor ons was het dan ook belangrijk dat daar een regel over zou komen in de vijftien kernregels die samen de KNMG-Gedragscode vormen', vertelt Rowen de Jong van De Geneeskundestudent. Dat is gelukt met regel 14. Daarin staat: "Als arts ben je je bewust van de relatie tussen gezondheid, klimaat en milieu. Je zet je in voor een duurzame zorgsector en gezonde leefwereld." Daarmee behoort duurzaamheid tot wat hedendaagse artsen zien als de kern van een goede dokter zijn.'

67 regels

De KNMG-Gedragscode was hoognodig toe aan vernieuwing. 'De gedragscode bestond uit 67 regels: dat kun je natuurlijk niet echt "de kern" noemen van welk gedrag volgens artsen bij een goede dokter

hoort', vertelt beleidsadviseur ethiek Krista Tromp van de KNMG. 'Ook pasten de gedragsregels niet meer bij de huidige samenleving. Zo gingen ze nog uit van de arts die solitair werkt, terwijl dokters nu in teams en netwerken werken. Bovendien waren sommige regels echt verouderd: het ging dan over alleen informed consent, terwijl we nu meer focussen op gedeelde besluitvorming.'

Liever positief ingestoken

Aanvankelijk was het idee om de gedragsregels alleen op te frissen, maar als snel bleek dat artsen zelf voor een grondige herziening waren. 'Een belangrijk punt was dat de oude regels veel ge- en verboden bevatten, terwijl dokters juist liever regels zien die positief zijn ingestoken', vertelt Tromp. Wat volgde was een omvangrijk project dat enkele jaren in beslag nam. 'Om tot de vijftien kernregels te komen, sprak de KNMG met onder meer artsen, juristen, ethici, de beroepsorganisaties voor artsen en geneeskundestudenten, de Patiëntenfederatie, het Centraal Tuchtcollege en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. De regels gaan over de beroepsethiek en over wat een goede arts is, maar ze moeten ook bruikbaar en toetsbaar zijn in de praktijk.'

Zuid-Soedan

Toch is de nieuwe KNMG-Gedragscode echt door en voor artsen gemaakt. Mede dankzij de maatregelen rondom corona, vertelt Tromp. 'We zijn voor de pandemie begonnen en toen kwamen we alleen fysiek bij elkaar. Maar door corona raakte iedereen gewend aan digitaal overleg. Zo konden artsen veel gemakkelijker deelnemen aan de themabijeenkomsten die we hielden, zoals over de relatie tussen arts en patiënt of tussen arts en collega's. Bij de discussie over hoe je zorgt voor je eigen veiligheid en gezondheid zat bijvoorbeeld een huisarts uit Maastricht, een student uit Groningen, maar ook een arts die op dat moment aan het werk was in een vluchtelingenkamp in Zuid-Soedan. Die mix is echt van toegevoegde waarde geweest.'

Houvast

Wat hebben studenten geneeskunde aan de nieuwe kernregels? Houvast, zeggen Krista Tromp en Rowen de Jong. 'Je kunt erop terugvallen als je een keuze moet maken in een lastige situatie', legt Tromp uit. 'Daarom vind je bij elke kernregel op de website meteen ook relevante bronnen die je verder kunnen helpen. Denk aan richtlijnen, handreikingen en wetgeving, maar ook aan initiatieven op een bepaald gebied of filmpjes waarin studenten en artsen vertellen hoe zij een regel toepassen in hun werk.'

Niet kant-en-klaar

Let wel: de kernregels bieden geen kant-en-klare oplossingen. Ze kunnen zelfs met elkaar botsen. Tromp: 'Zo schrijft regel 1 voor dat je de gezondheid en het welzijn van de patiënt voorop zet en regel 5 dat je het beroepsgeheim bewaakt. Maar wat nou als het in het belang van de patiënt is om je beroepsgeheim te doorbreken? Dan vormt de gedragscode een goed startpunt. Je kunt aan de hand van de kernregels zelf een afweging maken. Maar discussie erover is ook goed: ga eens in gesprek met collega's, het team of zelfs de organisatie. Wat mogen patiënten van jou als arts verwachten en vice versa? Zo sta je sterker in je beslissingen.'

'DISCUSSIE OVER DE KERNREGELS IS OOK GOED'

Voor jezelf zorgen

Studenten geneeskunde hebben ook profijt van de KNMG-Gedragscode, vindt De Jong. 'Zo kun je als coassistent te maken krijgen met moeilijke situaties, zoals een agressieve patiënt of een collega die steeds onvriendelijk reageert. Dan kunnen de regels je bevestigen in je gevoel dat je niet alleen staat, omdat je weet dat de beroepsgroep afspraken heeft over hoe we met elkaar en anderen omgaan. De kernregels kunnen ook een steuntje in de rug zijn, bijvoorbeeld om goed voor jezelf te zorgen, zoals in kernregel 6 staat omschreven. Voor die regel heeft De Geneeskundestudent zich ook hardgemaakt.'

Nummer 14

De favoriete kernregel van beiden? 'Absoluut nummer 14', antwoordt Rowen de Jong. 'Als arts kun je veel doen voor een duurzame wereld. Van het terugbrengen van de vervuiling en verspilling in de zorg tot vaker de fiets pakken. De kernregels helpen om je daarvan bewust te worden.' Krista Tromp heeft een voorkeur voor regel 2 en de regels 13 tot en met 15. 'Die gaan over de arts in de maatschappij en diens bijdrage daaraan. Dit is een belangrijk onderdeel van het werk dat vaak onderbelicht blijft. En ik denk dat deze vier kernregels studenten ook kunnen inspireren in wat voor dokter je wilt worden. Los van je beroep: bijvoorbeeld iemand die zich wil inzetten voor het klimaat, de volksgezondheid of juist het toegankelijk houden van de zorg.' *knmg*

DE KNMG-GEDRAGSCODE VOOR ARTSEN

1. Als arts zet je de gezondheid en het welzijn van de patiënt voorop en breng je de patiënt geen onnodige schade toe. Dat doe je vanuit goed hulpverlenerschap.
2. Als arts draag je bij aan de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de gezondheidszorg. Je behandelt iedereen in gelijke gevallen gelijk en in ongelijke gevallen ongelijk, en je discrimineert dan ook niet.
3. Als arts respecteer je de autonomie van de patiënt. Je nodigt de patiënt uit tot gezamenlijke besluitvorming en stelt haar of hem in staat een geïnformeerde beslissing te nemen.
4. Als arts ga je respectvol om met je patiënt en neem je professionele grenzen in acht. Je onthoudt je van ongewenst, grensoverschrijdend en ontwrichtend gedrag.
5. Als arts bewaak en bevorder je de vertrouwensrelatie met de patiënt. Je houdt geheim wat je tijdens je beroepsuitoefening te weten komt over de patiënt.
6. Als arts zorg je goed voor je eigen veiligheid, gezondheid en welzijn. Je zoekt hulp als dit nodig is.
7. Als arts verleen je goede zorg in overeenstemming met de professionele standaard, waaronder kwaliteitsstandaarden.
8. Als arts blijf je binnen de grenzen van je eigen kennen en kunnen. Ook onthoud je je van handelingen en uitingen die daarbuiten liggen.
9. Als arts neem je verantwoordelijkheid voor je handelen. Je stelt je open, leerbaar en toetsbaar op.
10. Als arts ga je respectvol om met je collega's. Je adviseert, begeleidt en steunt hen en werkt met hen samen. Je onthoudt je van ongewenst, grensoverschrijdend of ontwrichtend gedrag.
11. Als je als arts geen gevolg kunt geven aan de hulpvraag van de patiënt vanwege je geweten, dan stel je haar of hem hiervan op de hoogte en breng je haar of hem in contact met een collega. Een beroep op je geweten mag niet leiden tot ernstig nadeel bij de patiënt.
12. Als arts voorkom je belangenverstremming die de patiënt of die het vertrouwen in de gezondheidszorg kan schaden. En je bent transparant over je overige belangen.
13. Als arts ben je maatschappelijk betrokken. Je erkent en signaleert de invloed van maatschappelijke factoren op gezondheid en welzijn. Zo draag je bij aan het verbeteren van de volksgezondheid.
14. Als arts ben je je bewust van de relatie tussen gezondheid, klimaat en milieu. Je zet je in voor een duurzame zorgsector en gezonde leefwereld.
15. Als arts draag je naar vermogen bij aan het bevorderen van de geneeskunde en de gezondheidszorg als geheel.

Meer weten?

Je vindt de volledige versie van de KNMG-Gedragscode voor artsen via: knmg.nl/gedragscode.